

ERDÉLYI GAZDA

ALTALÁNOS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG:

Kolozsvárt, belközép-utca 11. szám,
hová a lap szellemi részét illető küldemények címzendők.
Kéziratok nem küldetnek vissza.
Előfizetési ára: egész évre 4 frt, félévre 2 frt.
Az erdélyi gazdasági egylet tagjai ingyen kapják.

KIADÓHIVATAL:

Kolozsvárt, beltorda-utca 1. szám,
(„Közművelődés“ nyomdai részvénytársaság felvételi irodája).
Ide küldendők a hirdetések, mindennemű mellékletek, előfizetések és hirdetési pénzek,
valamint a reclamatiók.
Hirdetések a legolcsóbb árszabály szerint vétetnek fel.

TARTALOM.

A kukoricza, mint gazdasági romlásunk jelentékeny okozója. Szalay Pál
Nézetek a kolozsvári baromfi kiállításokról. Grubiczy Géza.
A vetőmag beszerzése. Ádelsberger.
A gazdaközönség küzdelme a zöldség hernyó ellen. Tóth Tamás.
Fölvívás a közönséghez. Lukács Béla keresked. minister.

Irodalom.

A fejlődés törvényei.

Rövid szakközlemények.

Milyen távolságra vessük a csalamádét? — A nitrogén megkötése.

Vegyesek.

Gyászhir. (Fröhlich Vilmos, Thomán János) — Betöltendő állás. — Az erdélyi gazdasági egylet igazgató választm. ülése. — Pályázati hirdetés. Az algyógyi állami gróf Kuun Kocsárd földmives iskola. — Az ideai fagykárók. — A koronák. — A mezőhegyesi méntelep át-helyezése — A gazdatiszti nyugdíj-szövetkezet — A marhasó alkalmazása. — Központi lóvásár Budapesten. — Kedvezmény magvásárlásnál. — Gulyaárverés.

Szerkesztői üzenet

Piaczi értesítő.

A kukoricza, mint gazdasági romlásunk jelentékeny okozója.

I.

Többször olvastam az „Erdélyi Gazda“ hasábjain ajánlatokat, tanácsokat, hogy mint emelhetné a gazda birtokai jövedelmét a legmagasabb fokra. Ajánlják a belterjesebb gazdálkodást, állattenyésztést, lóheremag termelést stb.

Mind igen szép elvek, csak hogy minden tárgynál azon kérdés merül fel, hogy a jó tanácsokat mivel lehet keresztül vinni és kivétel?

Jól tudjuk, hogy még a régi hármasszerű gazdálkodásnál is az értelem mellett, pénzre és munkás kézre van szükségünk és pedig ezen kérdésekkel szemben, eltekintve a pénzhianytól, nekünk kivált jóra való munkásnépre és különösen még jóra valóbb cseléd osztályra van szükségünk.

Cselédet s munkást gazdaságunk folytatásához csak akkor kaphatunk bőven, ha hazarészünkben gyenge gabona termés, főleg pedig gyenge kukoricza termés van.

Mikor pedig a munkás népnek bőven van kukoriczája, akkor munkást is nehezen, de cselédet épen nagy bajjal lehet kapni, vagy ha ka-

punk is, csak olyat, a ki a kukoricza kapálásával sem tudott magának annyi kukoriczát biztosítani, hogy télen át tunyaságát, kényelmességét biztosítsa, és a jövő évi kukoricza kapálás végéig azzal magát élelmezhesse.

Igy nem a nép szorgalmasabbja, nem az erkölcsösebb, nem a józan életűbb s nem a takarékosabb munkás népből kerül ki cselédünk állománya; hanem a nép tunyább, lustább, iszákos, préda s erkölcstelenebb részével a társadalomnak kell, hogy egy-egy gazdasági évét a gazda átkinözze, átnyomorogja.

Azt mondják jobb a rosszal, mint a rossz nélkül. Igaz. Vajjon mit tehet a gazda, mikor még rosszat sem kap, a mi többnyire megtörténik akkor, mikor a munkás népnek elég kukoriczája van. Mit tehet a gazda, ha már belterjesebbé is tette birtokán a gazdálkodást; ha újévre a cselédváltózási időben arra ébred, hogy tiz bérese helyett van öt, öt béres helyett pedig van kettő, vagy tán egy sem.

Tehát nem a nem akarás, nem a gazdák restsége s a szakértelem hiánya akadályoz a gazdasági kultúra előhaladásában, hanem az, hogy terveinket nincs kivel kivinni, azaz cseléd és munkás hiányban szenvedünk.

Ezek előre bocsátása mellett azon tapasztalatra jutott és juthatott egész gazdaközönségünk, hogy a cseléd és munkás hiányt nálunk a kukoricza termelés okozza, s az által, hogy kukoriczát termelünk, vagyunk a magunk kárának legfőbb okozói s az által meg vagyunk akadályozva a kor igényeihez képest gazdaságaink állapotát s jövedelmezőségét színvonalra emelhetni. Ezzel nem azt akarom kifejezni, hogy kukoriczát ne termesszünk, mint olyan terményt, a melyre szükségünk van a gazdaságban: ember élelmére, disznó hizlalásra, baromfi tenyésztésre, stb.; emellett értékes gazdasági és piaci cikk, pénzt bármikor lehet kapni érte, a szeszgyártás csaknem reá van utalva. nálunk tehát nem utolsó bevett terményeink között, sőt mint leginkább kultivált kapás növény, gazdaságunk vetésfordulójából talán ki sem maradhatna; hanem hogy a kukoriczának a bevett és régtől fogva divó részibe való műveltetése okozza nekünk a munkás és cselédhiányt. Mert hát kik végzik jelenben a részibe való kapálást?

A munkás népnek azon része, melynek nincs annyi saját birtoka, hogy abból a helyi viszonyok szerint divó vetés forgóban családja és háznépe szükségletének fedezésére a kellő mennyiségű kukoricza ki kerüljön és azon rész, a melynek épen semmisaját birtoka nincs.

Tehát azon része a munkás népnek, melynek a más birtokán való munkálkodással kell, hogy

megszerezze élelmét s fedezze egész évi szükségletét

Tehát munkás népünk van, mondhatni, elég, csak nem olyan, a milyenre szükségünk van a kor igényeivel lépést tarthatni s nem akkor kapjuk ki azt, a mikor épen szükségünk van rá.

Mind lehet belterjesebb gazdálkodást folytatni, vagy terményeit a gazdának házilag műveltetni; ha a mikor a legértékesebb gazdasági munkákat kell végezni, munkást nem kaphat, mert a mennyi munkás mind kukoriczát kapál — részibe. A kapálások alatt a gazda lekaszáltatja takarmányait, közbejött esős napokra derült idő következik, takarmánya jól szárad, fel kellene takarni tán egy-két nap alatt mind, a mit szintannyi idő alatt lekaszáltatott.

Vajon megkapja-e a munkást, a mely használja a jóidőt; hogy szándékát úgy és akkor valósítsa, a mikor arra épen szükség van? Nem kaphatott pl. munkást s a széna már túl száraz, újból eső jön s tönkre megy, a szép termés értékteleenné válik, nem fizetve vissza a reá tett munkaköltséget. S több ilyen nehézség hány meg hány adja elő magát, a munkáskéz hiánya miatt.

Igy utána kell hogy nézzünk, mint lehetne a kukoriczát úgy természeteni, hogy az nekünk gazdálkodóknak ne kárt okozzon, ne akadályozza a gazdaság menetét, ne vonja el a munkás népet legértékesebb munkáinktól s végül, a mi legfőbb, ne biztosíthassa a népnek egész téli renyhességét, hogy biztosabb megélhetési mód legyen a jó munkásnak, mint cseléd szolgálni. Véleményem erre nézve a következő.

Minden birtokos gazda, vagy gazdálkodó bérlő annyi kukoriczát termesszen, a mennyit napszámokkal, a helyi viszonyokhoz képest, tehát házilag meg tud műveltetni s a végett semmi esetre se vessen kukoriczát azért, hogy azt részibe műveltesse. Minden gazdálkodó igyekezzék meggyőzni szomszédjait, felvilágosítani, hogy mennyire káros a kukoricza részibe műveltetése össz-gazdálkodásunk fejlesztésére s mennyi kárt okozunk magunknak és gazda társainknak azzal, hogy e miatt nincs valódi jó munkás népünk, nincs jóra való cselédünk s általában cseléd hiányban szenvedünk és nyomorgunk.

Hasson oda az „Erdélyi Gazda“, mint erdélyrészi egyedül kivatott szaklapunk, koronként, hogy ezen elvet minden gazda magáévé tegye, s hogy hasonlóan igyekezzék az össz-birtokosság ezt még áldozat árán is általánosságban keresztül vinni.

Ne hidje senki, hogy ajánlatom nehézségekbe ütközne, hisz az a munkás osztály, melyet elvonunk a részibe való műveléstől, miután

Elsőrendű

műtrágyák.

Egeresi gipsz-, műtrágya- és vegyi termékek gyár (Kramer J.)

Ajánlja: párolt csontliszt, szuperfoszfát, Thomas salak, egeresi trágyafősz, chilialétróm és egyéb különleges műtrágyatermékeit szavatolt tartalom mellett. — Talajelmezések díjmentesen eszközöltetnek. — Mindennemű felvilágosítással és részletes árjegyzékkel szívesen szolgál a gyár központi irodája, Budapest, V. Dorottya-utca 9. sz. a. 10 (11—52) a hová a levelek és rendelések intézendők.

Szuperfoszfát.

Párolt

csontliszt.

munkával s annak bérével kell, hogy fentartsa magát, házi kezelés mellett is meg fogja munkálni kukoricánkat. Így oda jutnánk, hogy házi művelés mellett minden munkánkat elvégezhetnők, mert lenne oly munkás osztály, a melyre mindig bizton számíthatnánk, a mely lesné az alkalmas, hogy napszámmal keresetre tegyen szert, a mely munkálkodva azon igyekeznék, hogy munka adója becsülését, elismerését kinyerje, hogy adandó alkalommal reá essék a választás, szóval konkurencia támadna a munkás osztálynál s a munkában hűséggel s szorgalommal dolgozna.

Kényelmesebb az igaz a terményeknek résziben való műveltetése. Nem kell, hogy a gazda folyton ellenőrizze, mert már a munkásnak érdekében van, a résziben való munkálkodást hűségesen megtenni, hogy munkája bérét mentől jobban biztosíthassa. Kényelmesebb, mert nem kell hogy a gazda egész nap folytán s heteken, hónapokon keresztül a nap hevétől pirítsa magát, a szorakozásokra is marad elég idő. De a ki ily elvből indul ki, az nem hűséges gazdája saját gazdaságának, nem hasznos tagja a társadalomnak, nem tudja, hogy az ember munkálkodásra van teremtve s másként nem is élvezheti munkája eredménye felett az igazi örömet.

Ragadjuk ki magunkat a régi lethárgiából, álljunk nagyobb szorgalommal, nagyobb tevékenységgel gazdaságunk elére, legyünk gazdaságunkban mi az első munkások s az eredmény nem marad el, melyel társadalmi hivatásunkat s lételünket biztosíthatjuk. Ne a munkás osztály domináljon felettünk, ne csüggedjünk a súlyos körülmények nyomása alatt; hanem igyekezzünk azokkal bátran szembe szállani, hiszen miénk a föld s ne legyünk földünknek örökösön panaszoló, nyomoruságos, elégedetlen birtokosai, hanem birtokunk után a munkás osztály, mely reánk van utalva, érezze felsőbbségünket. Avagy meddig biztosítsuk a munkás nép renyhességét, hűtlenségét s akárhányszor rosz indulatát, saját földünk hozama feláldozásával?

Szalay Pál.

Nézetek a kolozsvári baromfi kiállításokról.

A Kolozsvárt rendezett tenyészállat kiállításokkal kapcsolatosan megtartott baromfi kiállítások eljén már részt vettem mint juror, ugy szinte a többi baromfi kiállítások legtöbbször szinté mint járor, s így alkalmam volt a kolozsvári baromfi kiállításokat tanulmányozni s ezekről magamnak ítéletet szerezni. Mit ezen cikk keretében akarok nyilvánosságra hozni azon reményben, hogy ezzel némileg hozzájárulok a kolozsvári baromfi kiállítási ügy tisztázásához.

A magyar kormány ezen tenyészállat kiállításokat s vele együtt a baromfi kiállításokat tetemes anyagi segélyben részesíti, de a baromfi kiállítások s a baromfi díjazására fordított összeg mint leendő felhasználását — tudtom szerint — semmi feltételhez nem köti.

Már pedig ezeknél oly hiányokat tapasztaltam, melyek megérdemlik, hogy az ezen kiállításokat rendező állattenyésztési szakosztály azokat figyelmére méltassa.

Mindenek előtt az igazságnak tartozom azal, hogy kijelentsem, miszerint a baromfi kiállítás iránt az érdeklődés Erdélyben évről-évre nagyobb, mit bizonyít a baromfi kiállításoknak évről-évre nagyobb kiállítási anyaga és a kiállított állatok jobb és jobb minősége, és ezzel kapcsolatosan a rendezés is egyre javul.

Az állatok elhelyezése azonban sok kívánni valót hagyott hátra. A mint el voltak helyezve, az időjárás szeszélyeinek, a napnak és esőnek ki voltak téve, s különösen sokat szenvedtek az állatok a kiállítási nagy ketreczben a nap és esőtől, mely ketrecz ugyan szemre szép, de az állatok elhelyezésére nem alkalmas, nem alkalmas pedig azon további oknál fogva sem, mert az állatok a földön állva s a hátulsó odukba bebujva nem mutatnak semmit, úgy, hogy a leg-

szőbb állatok is, azon nagy ketreczben kiállítva sokat veszítenek. A fedett ólak külső falazata mellett elhelyezett — már czélszerű — ketreczben pedig a baromfi a nap és esőtől sokat szenvedett.

Okvetlen szükséges tehát, hogy a baromfi kiállítások számára, egy fedett és oldalvást deszkával elkörlátolt helyiség állíttassék fel, ha hogy az állattenyésztési szakosztály, mely a kiállításokat rendezi, azt akarja, hogy baromfi kiállításain mentől több, s mentől jobb baromfiak legyenek láthatók.

Megjegyzésre ad továbbá okot azon körülmény, hogy a kiállítási programban ki van írva, hogy pénzzel csak az Erdélyben tenyésztett és erdélyi gazda birtokában levő baromfi díjazható; és ettől a jury ha akar eláll és díjazza pénzzel a nem erdélyi baromfit is, vagy ha akar tartja magát a programhoz. Ezt megengedni nem szabad. Ha a programban ki van írva, hogy csak Erdélyben tenyésztett baromfi díjazható pénzzel, akkor csak ilyen díjaztassék, vagy ha az erdélyi gazdasági egyesület állatkiállítási szakosztálya a baromfi tenyésztés érdekében üdvösnek véli, hogy a pénzbeli díjazás kerete kiszélesbbitessék, akkor mondja ki ezt a programban, de ne bizza azt egy szűkebb kör belátására, annál is inkább, mert a program szavai a tenyésztő közönség előtt mérvadó, és az a határozománya a programnak, hogy csak erdélyi baromfi díjazható pénzzel, sok nem erdélyi tenyésztőt tart vissza a kiállítástól. Különbön azon véleményben vagyok, hogy miután a kolozsvári állatkiállítások az erdélyi állattenyésztés emelése czéljából tartatnak, a baromfi kiállításoknak is a program keretében kell maradniok.*)

A díjazásra szánt összeg elosztása a juryre van bízva. Ez nem helyes, mert az összeg tetemes s ezen meghatározás folytán mind kiosztatik, s az állatok olyan díjat kapnak, hogy ők magok sem érik meg azon pénzt, melylyel díjaztattak. Az erdélyi gazdasági egyesület szakosztálya rendezi ezen kiállításokat, tehát nem lehet czélja a sport fajtaikat díjazni és csak is a gazdaságra nézve hasznos fajtaikat részesítheti pénzdíjakban és pedig eleve megállapítandó osztályokban és eleve meghatározott díjakban. Az egyes fajtaik önmaguk közt versenyeznek, tehát az egyes fajtaiknál legyen kitűzve egy I-ső díj, egy II-ik díj és harmadik díj a diszokmány. Hogy melyek a baromfiak fajtai közül a gazdaságra nézve hasznosak, azt egy magam elhatározni, vagy pedig megállapítani, magamat feljogosítva nem érzem s csupán csak azt jegyzem meg, hogy az erdélyi baromfi kiállításokon e tekintetben fő figyelem az erdélyi kopasznyaku tyukokra fordítandó, mint Erdély egyik specialitására, mely nagyon megérdemli, hogy ennek tenyésztése és fejlesztése az erdélyi gazdasági egyesület nagy súlyt fektessen azon okoknál fogva, melyeket már e lap egyik előző számában megírtam. Nézetem szerint I-ső díj a baromfinál megállapítandó volna már a programban 20 korona, II-ik díj 10 korona egyes fajtaiknál, III-ik díj okmány. A pénzdíjakból az egyes fajtaiknál több, mint a megállapított díjak kiosztásra nem kerülnének, ellenben a III-ik díj, az okmány, a jury belátása szerint volna tetszés szerinti számban kiosztandó.

És még azt is bátor vagyok hangoztatni, hogy a jury tagok nevei már a programban közzé tétessenek, mert az állatjaira kényes tenyésztő nem hajlandó állatjait esetleg nem szakértők által megbíráltatni, s inkább elmarad a kiállításból, semhogy állatjait nem szakértők által bíráltsa meg. Elég ha a jury 3 szakértőből áll, ennyit pedig vajmi könnyű összehozni! De ezek azután legyenek valódi szakértők. Ideje volna már, ha a jury ezentul szigorubb mértékkel mérne mint eddig.

Áttérek a galambok osztályára.

Mindenek előtt megjegyzem, hogy a program e tekintetben eltér a művelt világ galambkiállításai programjától, mert a galamboknál

*) 1892-ben a baromfi díjazás is már szorosan a program szerint történt, és csupán erdélyi baromfiak lettek pénzzel díjazva. Szerk.

azt követeli, hogy azok egy törzsben, vagyis 1 him és 2 tojóban állíttassanak ki. Ez különben anomalia, mert a galamb párosan élő állat, monogamiában él, és e miatt a világ minden galamb kiállításán párosan állíttatnak ki. Különbön ez a gyakorlatban Kolozsvárt is így van, s csak azok állíttatnak ki három darabot egy ketreczben, kik magukat szorosan a programhoz tartják.

És most jövök egy fontos kérdésre, a galambok pénzzel való díjazására, mert eddig a galambok mindég pénzzel lettek díjazva.

E kiállítást a gazdasági egyesület állatkiállítási szakosztálya rendezi. Mint gazdasági egyesületnek nem lehet czélja asportot támogatni, hanem csak a gazdaságra nézve hasznos állatok tenyésztését előmozdítani és pedig az ebben elért sikerjutalmazása által. Már pedig a galamb tenyésztés bár mennyire elterjedt, bár mennyire kedvelt is, a galamb még sem gazdasági állat, tehát gazdasági szempontból nem díjazható pénzzel. És ha már a szakosztály helyet ad a galamboknak kiállításán és a kitűnő párokat okmányokkal jutalmazza, nincs kifogásom, de igenis van kifogásom az ellen, ha egy gazdasági egyesület a sportnak áldoz akkor, midőn a pénzt a gazdaságra nézve hasznos baromfitól ugyan ez alkalommal megvonja. Tehát már a programban kimondandó volna, hogy a galambok pénzzel nem díjaztatnak, hanem csak első és másod rendű kitűnő okmányokkal jutalmaztatnak. Ezzel hihetőleg a galamb tenyésztők is meglesznek elégedve, mert ezeknél a pénz nem játszik szerepet.

A galambok osztályához egy külön jury volna meghívandó, mert lehet valaki igen jeles baromfi tenyésztő, és még is a galambokhoz nem ért semmit. A galamb elbírálása nagyon nehéz dolog, és az elbírálóban nagy ismereteket kell feltételezni.

A kiállítás területe nagyon kies fekvésű, és könnyen megközelíthető. Úde a levegője, pormentes, árnyékban megy az ember oda. A kiállítás helyén lehet jól étkezni, délutánoként kitűnő cigányzene gyönyörködteti a fület és ott lehet látni Kolozsvár és környéke színe javát. Egy szóval érdemes a kolozsvári kiállításokat megtekinteni.

Grubicy Géza.

A vetőmag beszerzése.

A vetőmag beszerzése mostanában nagyon meg van könnyítve, egyszerűen a magkereskedőhöz fordulunk; de hogy vajjon ott jó magot jutányos áron fogunk-e megszerezhetni, ez más kérdés.

Jó vetőmag alatt általában olyat értünk, mely — azonosságát föltéve, — megfelelő csirázó képességgel és tisztasággal bír; de azon kívül megkívánjuk még, hogy az egyes magvak jól kifejlődve és megérve legyenek, és hogy jó fajtaból származzon.

A vetőmag megítélésénél tehát számos tényezővel van dolgunk, melyek mind egyenértékűek; lehet valamely mag bármily tiszta és csiraképes, de ha kellően kifejlődve nincs, akkor mint vetőmag csekély az értéke.

A gabonafélék és hüvelyeseknél, minden közönséges földmivelő gazda is képes magának ítéletet alkotni azok értékéről; legfeljebb a válfajbéli azonosság megállapításánál fog zátonyra jutni, minthogy pedig ezen annyira fontos tulajdonság meghatározása számos etben — ha csak a magot tekintjük — absolute lehetetlenség, erre vonatkozólag tökéletesen az eladó becsületére van utalva. Ámde a magkereskedő sem képes a válfajbéli azonosságra megbízható garantiát nyújtani, mert gyakran ő is csak másod kézből veszi, ha pedig közvetlenül a termelőtől szerzi is be akkor sem gyakorolhat — kivételektől eltekintve —

ellenőrzést, a miből következik, hogy a magvak beszerzésénél kiváló suly a válfajbéli azonosságra fektetendő. Legbiztosabban jutunk célhoz, ha ezen szempontból közvetlenül a termelőhöz fordulunk. Meg is tennék ezt többen, de a beszerzési forrásokat nem ismerik, miért kénytelenek kereskedőkhöz fordulni és ha aztán a híresztelt fajta nem felel meg a várakozásnak, a fajtát okozzák, nem pedig a mag hiányos voltát. Nem egyszer megtettem, mint gazdatiszt, hogy az annyira felmagasztalt diadalzabból több helyről hoztam vetőmagot, az eredmény pedig az volt, hogy az egynevelűségnek dacára, minden küldemény után más-más növényeket nyertem és ép ezen körülményben, hogy t. i. jó válfajok megszerzése ily nehézségekkel jár, keresem okát azon jelenségnek, hogy nálunk a jobb válfajok termelése nagyobb tért nem hódít, hogy gazdáink nagy része inkább a régiebb fajták mellett marad.

Pedig ezen a bajon könnyen lehetne ám segíteni, ha a gazdaközönség a hirdetményekre nagyobb sulyt fektetne; csak az üzletéhez tartozik, ha a gazda terményeit hirdeti. Ez korántsem reklám, ez által elkerülhető volna amas abnormis állapot, hogy valamely gazda a magkereskedőtől gyakran oly magot vásárol, melyet szomszédjánál fele árban megkaphatott volna, — csak hogy erről nem volt tudomása.

Tekintve, hogy gazdasági lapjaink száma már is nagyon tekintélyes, hogy a legtöbb gazdasági egyesület saját értesítőjével rendelkezik, melyek mind efféle hirdetéseknek szívesen tért nyitnak, önként következik, hogy az alkalom a hirdetésekre nem hiányzik — és az élme: gazda fel is használja az alkalmát, úgy saját, mint gazdatársai érdekében.

Másként áll a dolog a nehezebben megbirálható magvaknál, melyek sorában kivált a fűmagvak, azonkívül a here-félék és egyéb ritkábban termelt növények magvai tartoznak. Itt első feladatunk, hogy a kérdéses mag azonosságáról meggyőződjünk, nehogy valami értékes mag helyett holmi gyommagvakal földünket inficiáljuk, mint ez nem egy esetben megtörtént; minthogy pedig a szóban forgó magvaknál úgy az azonosság, mint a csiraképeség és tisztaság meghatározása különös szakképzettséget igényel, eltekintve attól, hogy efféle vizsgálatokra bizonyos — nem mindenütt rendelkezésre álló — eszközök is szükségesek; nem marad egyéb hátra, mint az e célból a kormány által felállított vetőmagvizsgáló állomásokhoz fordulni, melyenek a kolozsmonostori, keszthelyi magyaróvári, budapesti, debreczeni és kassai, hol gazdák számára a közönséges vizsgálatok ingyen eszközöltetnek. Tehát ez irányban is meg van adva az alkalom arra, hogy a gazdák a beszerzendő vetőmag értékéről meggyőződést szerezhessenek, még pedig minden költség nélkül. Ha tehát valaki — mondjuk — csupán „kényelemből“ a legközelebbi forrásból lóhere, vagy luczernamagot beszerez, a nélkül, hogy ez előlegesen megvizsgáltatott volna és aztán egy év múlva vetése tele van arankával, akkor mást ne okozzon, hanem csakis saját „kényelmét“. Ugyanez áll oly esetekről, midőn a drága pénzért beszerzett mag, vagy ki nem kél, vagy kelése oly hiányos, hogy a vetés kiszántása az egyedüli remedium, nagyobb kár megelőzés szempontjából.

Minthogy végül a magvizsgáló állomásokhoz beküldött magvak vizsgálata, a körülmények szerint, 1—2 hetet igényel, mindenkinek saját jól felfogott érdekében áll, a szükségelt vetőmag-

vakból mielőbb mintákat beszerezni és azokat a vizsgáló állomásokhoz beküldeni, hogy kedvezőtlen vizsgálati eredmény esetére más beszerzési forráshoz fordulva, annak árját is vizsgálatnak alávettesse. Ezért a vetőmag beszerzését ne halaszszuk az utolsó időre.

A változott gazdasági conjuncturák, melyek a hanyatló gabona- és gyapjuárakban mindenütt praegnans kifejezést nyernek és melyek természetesen a legtöbb gazdaságban kisebb-nagyobb mérvű rendszerváltoztatásokat vonnak maguk után, annál fontosabbnak tüntetik fel a szóban forgó kérdést, minthogy ama rendszerváltoztatásoknál többnyire az évelő takarmány növények, a lóhere, luczerna és fűfélék termelésére lesz nagyobb suly fektetendő és ennél fogva ezen magvak iránt valószínűleg, nagyobb kereslet fog mutatkozni, oly körülmény, mely ezen magvak korai beszerzését még jobban indokolja.

De erős a hitem, hogy a jelzett rendszerváltozások a gabonafélékre is ki fognak hatni. Csupán azok termelésének megszorítására törekedni, nem lehet célra vezető s a szántóföld legnagyobb része, az alacsony gabonaárak dacára is gabona-féléknek lesz szánva. Hogy pedig ezek termelése haszonnal járjon, a helyes elvek szerint végzett talajművelésen, trágyázás és vetésen kívül kiváló gond lesz fordítandó a legalkalmasabb válfajok megválasztására. Ugyan is nem szenved kétséget, hogy ugyanazon növényfajnál, különböző válfajok hozama, egyenlő tenyésztési viszonyok dacára, nagyon eltérő. Vonatkoznak pedig ezen eltérések egyrészt a hozam nagyságára, másrészt a termés minőségére és ama válfaj fog a legjobbnak bizonyulni, mely nagy hozamot és kitünő minőségű terményt fog szolgáltatni. Világosan mutatja azt, a mind nagyobb felkarolásnak örvendő sőr-árpa, melynél a nemesebb válfajok, a Chevalier, Perlett, Oregon, Goldene-Melon stb. terméshozamának pénzértéke nem ritkán 30%-kal haladja meg a közönségesét. Az 1883-dik évben Zichy Hermann grófnál (Gasztony község vasme-gyében) gazdatiszteskedvén — kísérletet tettem a közönséges magyar két soros és a Perlett árpa természetével külön-külön 30 holdon A közönséges két soros árpa kat. holdanként 9 m/mzát termelt (12 htl. a 68 klgr.), mely 7 firttal értékesítve 63 frt bruttó jövedelmet adott, míg a teljesen azonos viszonyok között termelt Perlett árpa 9 1/4 m/m. szemet adott (12 1/2 htl. a 74 klgr.), melynek bruttó jövedelme, minthogy 9 firtért kelt el, 83 frt 35 kr. volt, esik tehát a nemesebb válfaj javára kereken 20 frt. tiszta nyereség. Így van ez nem csak az árpánál, hanem egyéb növényeknél is!

Kit az általam megkísérlett, illetve szerény cikkemben felhozott érvek nem győződtenek meg a jó vetőmag fontosságáról és korai beszerzésének szükséges voltáról, ki csak a régi szokás kitaposott ösvényein halad, arra nincs mentesség és ez ne okozzon azután másokat, hanem első sorban önmagában keresse a nem boldogulás okát.

Adelsberger.

A gazda közönség küzdelme a zöld hernyó ellen.

Azon számtalan rovar ellenség közül, mely a gazda közönség gyümölcs termését igen gyakran meghusítja, mint legkártékonyabb tűnik ki az úgy nevezett téli tütrköny (Geometra brum-mata). Nincs talán egyetlen gazda, ki ne ismerné

ezen rovar kártékonyosságát. De azt már kevesebben tudják, hogy ennek zöld hernyói a nőstény által még késő ősszel a gyümölcsfák rügyeibe rakott petékből a tavasz langy fuvalatára kelnek ki s ilyen állapotukban a duzzadó virág rügyekbe mind belebb-belebb furakodnak, míg elérik a virág csészét, mely a kikelés első szakában bőv-séges édes nedvvel látja el őket. A virág levelek, melyek ilyenkor rendszerint rájuk csukódnak, ovják őket eső és hideg szelek ellen. Kártékonyosságuk annál nagyobb, mentől lassabban nyílik a természet, elég időt találván ilyenkor a virág és levél letarolására, mely után úgy néznek ki a fák, mintha szalmával perzselték volna le. Az eddig ellenükbe alkalmazott szerek tán senkit sem vezettek kívánt eredményre. Még a drágán vásárolt Pichler-féle rovar enyvvel sem tudtam csak részben is megmenteni a gyümölcs termést, pedig ha valaki, én utána láttam kellő időben s el is pusztítottam ősszel igen sok zöldhernyó pillét, nőstényt és himet egyaránt. Mind hasztalan, a gyümölcs termés tönkre ment. Más hernyó fajok (mint a galagonyi özöndék, gyürü hernyó) társaságban élnek, melyeket esős időben vagy korán a fák ágai között megtalálhatjuk s megsemmisíthetjük, de ezek fenevedak módjára külön-külön élnek, a miért a védekezés ellenükbe nehezebben megy. Ezen rovarok miatt most is aggódva nézhetünk a különben várvavárt kedves tavasz elébe, s annál fokozottabb lehet aggodalmunk, mert az idén a cserebogárnak is évadja van. Az említettek közül egyik faj is elég lenne csapásnak, hát mikor ezek a sok közeli és távoli rokonokkal jelennek meg, bizony rettegésbe ejt-het a közel jövő édes mindnyájunkat. De biztat a remény, hogy ha az emberi kutató ész kitalálta a filloxa és peronospora irtó szerét, csak ki kell vagy már kikeltett találnia valakinek a zöld hernyó sikeres irtószerét is.

Valóban nagy hála kötelezné a gazda közönséget az, a ki saját tapasztalataként leírná s közzé tenné a legbiztosabb irtószeret ezen kártékony rovar ellen. Igazán ohajtandó lenne tudni, hogy a bogár a petét a rügy felületére rakja-e vagy bemélyeszi annyira, hogy ennek kikelése első stádiumában sem lehet a permetezést sikerrel alkalmazni.

Kérve kérjük azért az „Erdélyi gazdasági egyesület“ gyümölcészeti szakosztályát, az Erdély-részi kertészeti egyesületet, s általán mindazon testületeke s egyeseket, kiket az ügy érdekel, karolják fel e komoly dolgot, tegyék vitatárgyává és az eredményről adjanak a gazda közönségnek tájékoztató utasítást, hogy míg nem késő, a zöld hernyó- s tán cserebogár ellen is a védekezést a gazda közönség ideje korán tehetné meg.

Tóth Tamás.

Fölhívás a közönséghez!

A magyar állam megalapításának ezredik évfordulóját készül megünnepelni a nemzet.

Hazánk törvényhozása elhatározta, hogy az ezredéves ünnepélyek keretében országos kiállítás tartassék.

Ő cs. és apostoli királyi Felsége, legkegyelmesebb Urunk és Királyunk ezen kiállítás védnökségét elfogadni kegyeskedett.

A törvény e kiállításnak 1896-ban, Budapesten, az illetékes ministerek és egyéb szakkörök közreműködésével leendő rendezését reám ruházta.

Kettős célja lesz ezen kiállításnak.

Első sorban emlékeztetni a nemzetet az ezredéves mult nagy eseményeire és alkotásaira és megmutatni a külföldnek is, hogy a magyar nemzet hasznos tagja volt az európai népcsaládnak a haladás együttes munkájában.

Második feladata a kiállításnak az lesz, hogy megismerjük a magyar államot alkotó összes erőket; megismertessük önmagunkkal és az idegenekkel a szellemi, anyagi és erkölcsi téren való munkálkodásnak összes vívmányait.

Felhívom az ország minden polgárát, hogy ezen feladatban a kormányt hazafiai lelkesedéssel támogassa és hozzájáruljon a nagy nemzeti mű sikeréhez.

Része fog jutni az ország minden polgárának a munkában, valamint részese lesz a sikerben is.

A kiállítás sikere által növekedni fog hazánk tekintélye és fokozott lelkes bizalommal fogunk haladni a nemzeti megerősödés nagy munkájában.

A kiállítás programja felöleli a nemzeti munka minden nyilvánulását; tervezete megadja a kereteket mindazok számára, a kiknek ősei, vagy a kik a maguk bármely téren tevékenykedtek.

A törvényhatóságok, a városok és a családok, melyekhez történelmi emlékek fűződnek, állítsák ki az okmányokat, műtrágyákat, ereklyéket, melyek nagy események, virágzású korszakok emlékét kelthetik fel; melyek jellemzik állami szervezetünk, ősi alkotmányunk és önkormányzati életünk fejlődésének menetét, a magánéletnek egyre gyarapodott igényeit és a nemzeti erő egyéb megnyilatkozásait.

Az egyházak mutassák be működésük és tevékenységük tanujait, történelmi emlékeiket, melyekre kegyelettel tekint a nemzet és a művészet remekeit, a melyeknek megalkotása, gyűjtése és megőrzése az ő érdemük.

A tudósok, a művészek, az írók, a tanfőriak, szóval a nemzet szellemi fejlődésének összes tényezői mutassák be az eszközöket, melyekkel egy évezreden át a felvilágosodást és a nemes ízlést terjesztették, s a nemzet erkölcsait megnevelésére igyekeztek.

Mutassuk be, hogy Európa éléstárának földjét hogyan munkáltuk a multban, mint haladtunk mindig a korrallal és miképen érvényesítettük ma a tudomány vívmányait, hogy a nemzeti termelést fokozzuk.

Tér jut a hazai ipar összes tényezőinek, melyek a multban nem egyszer versenyeztek a nyugot legkitünőbb szaktársaival.

Tárják fel szorgalmuk és ügyességük műveit. Az elmúlt századok mestereinek remekeit, a napról-napra izmosodó és gyarapodó modern gyári ipar termékeit állítsuk sorba, hogy tanúságot tegyenek a magyar munka, a magyar vállalkozó szellem erejéről és versenyképességéről.

A kormány gondoskodni fog, hogy a nemzeti munka méltó keretben legyen bemutatva, hogy a kiállító erkölcsi sikerét előmozdítsa.

Tárja ki mindenki szorgalma, ízlése, leleményessége eredményeit.

Lépjünk mindnyájunk sorompóba, a kik dolgozunk észszel, kézzel vagy géppel, egyért — a hazáért!

Am lássa a mai nemzedék, miket teremtettek az apák az uttörés sulyos viszonyai között; am érezzük át, hogy ősök veritéke árán megtört sima uton milyen feladatok hárulnak reánk és a jövő nemzedékekre!

Nagy, ritka családi ünnep lesz az, melyet még nem sok nemzet ülhett meg.

Gyűljön a nemzet oda a felséges uralkodó köré, a ki hazánkat oly atyai gondnal és bölcsességgel vezette az áldásos béke útjain, a haladásnak magaslatára és a ki — egy dicső ezredéves mult hű letéteményese — oda vezeti a magyar népet egy szebb évezred küszöbére!

Budapest, 1893. február havában.

Lukács Béla s. k.,
kereskedelmiügyi m. kir. miniszter.

Irodalom.

A fejlődés törvényei című sociologiai munkára hirdet előfizetést Jász Géza (Budapest, VII. ker. Almágy-tér 15 sz. I. em. 1. sz.)

A munka három részből fog állani.

Az első rész tartalmazza: az általános fizikai részt, a szervellen (bolygó) világ fejlődését, a szerves világ fejlődését, az ember életét.

A második rész tartalmazza: az embervilág (a társadalom) fejlődését a családi, az állami élet terén, az erkölcsi, a szellemi élet terén.

A harmadik rész tartalmazza: a gazdasági élet fejlődését.

Az egész munka terjedelme mintegy 20 ivnyi lesz és az Atheneum nyomdai részvény társulat kiállításában fog folyó évi márczius hó végén megjelenni.

Pulszky Ágost a következőleg nyilatkozik ezen műről a szerzőhöz írt levelében:

Igen tisztelt Jász ur! A fejlődés törvényeiről írt művének kéziratát elolvastam. Sok igen figyelmre méltó új gondolatot tartalmaz, s a sociologikus fejtegetések, a melyek második részét képezik, több meglepően szerencsés formulázását tartalmaznak helyesen felismert igazságoknak. A mű mindenestre kiadásra méltó, s a tudományos irodalom nyereségét fogja képezni. Budapest, 1892. december hó 22. Kiváló tisztelettel hive Pulszky Ágost.

Ára megrendelőknél, illetve előfizetőknél 2 frt azaz 4 korona; bolti ára 2 frt 80 kr. azaz 5 korona 60 fillér lesz. Az előfizetési pénzek szerzőnek fent írt címére Budapestre küldendők

Rövid szakközlemények.

— Milyen távolságra vessük a csalamádét? Sok helyen a csalamádét 20—22 cm. sortávolságra vetik, vagyis a vetés alkalmával a gépnek csak minden második saruja dolgozik és ismét sok helyen páros sorokba vetik azt, midőn is a csalamádét tenyész ideje alatt lókapák segítségével rendes mivélésben részesítik. A most mondott két vetési módnál azonban sokkal többet ér a 10—11 cm. távolságra való vetés, mert ily módon bár több vetőmagra leend szükségünk, termésünk azonban sokkal nagyobb és sokkal jobb leend, miután a nagymérvű beárnyékolás következtében a csalamádé szára nem keményedik meg nagyon, hanem az puha marad s így állataink jobb ízűen fogják fogyasztani.

— A nitrogén megkötése az istállótrágyában egyike a mezőgazdasági vegytan megoldatlan kérdéseinek. Az általánosan ajánlott szerek, ugymint a gipsz és a vasgálicz, Muntz és Girard francia vegyész legújabb megejtett vizsgálatainak értelmében ezen cél teljesítésére nem képesek. A megejtett kísérletek a következők: 1.) A gipsz és vasgálicz értékét az ammoniak megkötésére tubecsülni nem szabad, csekély adagok épen nem, igen nagyok sem tökéletesen válnak be. Lótrágyánál kell aránylag legkevesebb, több a szarvasmarha- és még több a birkastrágyánál. 2.) A vasgálicznek azonban e mellett meg van azon nagy előnye, hogy erőlyes fertőtlenítő szer is s így az istálló és környékének egészségessé tételére hathatósan hozzájárul, tehát ily czimen is figyelmet érdemel. 3.) Az ammoniak megkötésére legcélszerűbb és leggazdagosabb anyag a turfa és száraz — humusgazdag kertiföld, — melyet naponta rá kell hinteni az alomra széttergetés alkalmával. 4.) A trágyadombot, ha mielőbbi kihordása nincs tervben, tanácsos 30—40 cm.-nyi földtakaróval bevonni az illó alkatrészek megkötésére. 5.) Néhol foszfortartalmú köveket (kainit vulkanitot) is alkalmaznak poralakban a nevezett célra, bár indokolatlanul, mert a foszfor egyáltalán nem köti meg az ammoniakat. De azért alkalmazása azon előnnyel jár, hogy ezen foszfortrágya oldhatósága ily módon tetemesen fokozódik.

Vegyes közlemények.

— Gyászír. Elhunytak közelebről Frölich Vilmos, az erdélyi gazdasági egylet régi alapító tagja és Thomán János ugyanennek évdíjas rendes tagja. Nyugodjanak csendesen.

— Betöltendő állás. Az erdélyi gazdasági egyletnél alkalmazást nyer egy elméletileg és gyakorlatilag képzett gazdász? Az állást mely lemondás folytán megüresedett, magtári és irodai teendőkkel van egybekapcsolva. A szak-képzettség mellett elengedhetlen kellékek: józan élet, hűség, szigorú pontosság és feltétlen megbízhatóság. Évi fizetés 600 frt. Saját kezűleg és okmányokkal felszerelt folyamodványok az Erdélyi-Gazdasági-Egylet titkári hivatalához Kolozsvárrt, folyó évi április hó 1-én déli 12 óráig benyújtandók.

— Az erdélyi gazdasági egylet igazgató választmánya márczius 10-én egyleti alelnök báró Jósika Gábor elnökle alatt ülést tartott, melynek lefolyásáról — tér szüke miatt — csak jövő számunkban fogunk bővebb közleményt adhatni.

— Pályázati hirdetmény. A magyar földhitelintézet a hazai gyümölcs tenyésztést a községi faiskolák útján előmozdítani óhajtván, az 1892-dik évitől kezdve az 1902-dik év végeig minden évben:

1 drb. 300 forintos

2 „ 200 „

18 „ 100 „ jutalmat tűz ki oly

tanítók jutalmazására, kik faiskolát kezelnek és a fatenyésztés terén szembetűnő sikert képesek felmutatni. Ezen díjakra pályázhat minden hazánkbeli faiskolát kezelő néptanító, valamint oly községi kertész is, a ki a faiskola kezelésén kívül, a népiskolákban a gyümölcs tenyésztést hivattá szerűen tanítja és tanításának eredményeként községében és vidékén a nemes gyümölcs termelése terén látható sikert képes felmutatni. Különös figyelembe fognak részesítettetni azon tanítók, kik a phylloxera által elpusztított vidéken kezelnek mintaszerűen faiskolát. A pályázó faiskolakezelő tanítók pályázati kérvényeikhez faiskolájuk vázlatos rajzát részletes leírását, az abban található csemetek és oltványok kor, nem és faj szerinti kimutatást mellékelni tartoznak. A folyó évi pályadíjakra a pályázati kérvények f. évi május hó 1-ig adandók be az illető kir. tanfelügyelőséghez, mely azokat véleménye kíséretében a Földművelésügyi m. kir. ministeriumhoz eljuttatja.

— Az algyógyi állami gróf Kunn Kocsárd székely földmives iskola tanulóinak téli félévi vizsgálata e hó 3, 4, 5-én tartatott meg az erdélyi gazdasági egylet titkára és lapunk szerkesztője Sz. Szakáts Péter, mint az Emke bizalmi férfia jelenlétében, kitűnő sikerrel. Jövő számunkban bővebben fogunk ezen iskola ügyeivel foglalkozni.

— Az ideai fagykarak. El lehet reá készülve minden gyümölcs-termelő, miszerint tavasszal fái nem fognak normális módon virágozni. Különösen a körte-félék fagytak el, a kajszin és őszi barack, cseresznye, vad rózsaly, paulownia és az almafa-félék felerészben szenvedtek, a mandulához nincs remény, a dióban eddig élő kár nem észleltetett, hacsak a késői fagyok nem tesznek benne kárt. Mind ezekhez hozzá járul a nyulak rágásai következtében

okozott károk, melyek a hó elolvadása után lesznek legkönnyebben constatalhatók Feltűnő esetet közöl egy megfigyelő: a tél folyamán a legnagyobb hidegben este a hótetején egereket látott szaladgálni, eleinte nem is akart hinni szemeknek, de végre az egerek oly közel mentek hozzá s oly szelidek lettek, hogy pálcájával lehetett őket simogatni. Az egereket bizonyára az éhínség hajtotta ki a hó felszínére és ott ráigcskáltak a mit tudtak, de mindennek előtt az élő fák töveit előbb mind tönkre tették Elmondhatjuk tehát, adtál uram isten telet, de nincs köszönet benne. A gazdák már annyira szokva vannak ezen modern szerű bajokhoz, hogy már újdonság számba nem is vesznek semmit.

— **A koronák. Az osztrák és a magyar** ezüst koronások veretése nagyban folyik és márczius végéig kivernek annyi millió ezüst koronát, hogy mintegy 30 millió forintnak egyidejűleg történő bevonása mellett a koronákat forgalomba lehetne hozni. Az új értéknek ez egységeit azonban nem lehet előbb forgalomba hozni, míg a hasonló nagyságú negyedforintosok a forgalomból kivonva nincsenek. Az osztrák parlamentben pedig az erre vonatkozó törvényjavaslat még mindig nem lévén letárgyalva, szükségességnek mutatkozik a negyedforintosoknak bevonására kitűzött határidőnek legalább egy hónappal való meghosszabbítása, úgy hogy az ezüst koronák előbb, mint május elején nem kerülhetnek forgalomba.

— **A mezőhegyesi méntelep áthelyezése.** A mezőhegyesi méntelepet ez év október havában Mezőhegyesről B.-Csabára fogják áttelepíteni. Az állam és Csaba városa közt a végleges megállapodás megtörtént és most a szerződés megkötése van folyamatban. A város a méntelep részére 14 holdnyi területet engedett át, azon épül a mintegy 120 - 140 ezer forintra előirányzott legénységi épület és az istálló. Az állam a befektetett tőkének 4 százalékát fizeti bérösszegben Csaba városának. A méntelep 160 lóól fog állani. Csaba városa messzemenő áldozatokat hoz. A ménnek jártatására is egy 40 holdas területet bocsátott a parancsnokság rendelkezésére. A telepre bevezetési saját költségén az artezi kut vizét. A városnak az a célja, hogy a már ugys fejlett megyei lóállományt tovább nemesítse.

— **A gazdatiszti nyugdíjszövetkezet ügye gyorsan halad.** A végrehajtó-bizottság Máday Izidor alelnök vezetése alatt szorgalmasan foglalkozik a nyugdíjszövetkezet alapszabályainak kidolgozásával, s a kész munkálatot a márczius derekán tartandó választmányi ülésen már beterjeszti, úgy hogy a választmány tagjai már előzetesen tanulmányozhassák az alapszabály-tervezetet, mely a közgyűlés napjáig jelentkező tagoknak is előre meg fog küldetni. A hangulat a szövetkezet iránt már igen kedvező, értesülésünk szerint több földbirtokos hajlandónak nyilatkozott, hogy saját költségén fogja gazdatisztjeiket a szövetkezetbe tagokul beírni.

— **A marhasó alkalmazása.** A marhasó alkalmazását sok gazdaságban nem veszik eléggé tekintetbe, habár az állati testben nem csekély mértékben jön elő. A gazdának tehát igyekeznie kell az állat testében lévő sómennyiséget legalább is a megkívánt fokban megtartani. Sóban szegény takarmány mellett a só hozzáadásának szüksége nagyon is érvényre jut, ha csak azt nem akarjuk, hogy az egész állati test beteges állapotba jusson. A vadonban élő állatok maguk keresnek sótartalmú eledelt, illetve sóforrásokat és e végből sokszor messze utakat tesznek meg, mint azt az északamerikai bivalycsordák is bizonyítják. Növényt evő háziállataink azonban az elénk tett takarmányra vannak utalva. A mi közönséges takarmányaink közül a czékla igen sok sót tartalmaz. A lóhere, széna, zabszalma, buzaszalma és luczerna gazdagabbak sóban, mint a zab, burgonya és a gabonamagvak. A tengerparti növények gazdagabbak sóban mint a belföldiek, ugyanez áll a sikságon termőkről a hegyvidéki növényekkel szemben. A juh arány-

lag a legtöbb sót igényli, a ló a legkevésbé. A fiatalabb és öregebb állatoknak több kell, mint a középkorban lévőeknek.

— **Központi lóvásár Budapesten.** Az országos magyar gazdasági egyesület lótenyésztési szakosztálya múlt hó 23-án Beniczky Gábor elnökle alatt tartott ülésén elhatározta egy albizottság kiküldését, melynek feladata megállapítani ama módokat, melyek által a magyar lóvak értékesítése könnyebben és jobban volna eszközölhető. Ez az albizottság e hó 24-én a *Köztelek*en ülést tartott, melyben mint első lépést, egy Budapesten ez évi május hó elején rendezendő lóvásár megtartását mondta ki szükségnek, a mely lóvásár a „Magyar Tattersall” egyesülettel egyetemben volna megtartandó. E vásár sikere érdekében elhatározta a bizottság, hogy felszólítja a vármegyei lótenyésztési- és gazdasági egyesületeket és egyes nagyobb ménes tulajdonosokat, hogy eladó lóvaikat legkésőbb márczius hó 15-éig jelentsék be az orsz. magyar gazdasági egyesületnél (Budapest, köztelek.) A bejelentett lóvakat a vásár-rendező bizottság szakértő-közegei által megvizsgálattja és megbecsületi és a mennyiben a tulajdonosok a becslést elfogadják, a megállapított árakat fogják a kiadandó katalogusban jegyezni. Kilatás van arra is, hogy a vásárt a földmívelési miniszter anyagi- és erkölcsileg fogja támogatni.

— **Kedvezmény magvasárlásnál.** Haldek Ignác budapesti magkereskedő (VII. Károly körút 9.), értesítette az Erdélyi-Gazdasági-Egyesületet, hogy ezen egylet tagjait, az árjegyzékben foglalt s tőle vásárolt gazdasági magvaknál 5 %, a konyhakerti magvaknál pedig 10 % árengedményben részesíti.

— **Gulyaárverés.** A mezőhegyesi m. kir. állami ménes birtokon folyó évi márczius hó 23-án, a következő tenyésztésre alkalmas magyar fajtájú gulyabeli szarvasmarhák nyilvános árverés útján el fognak adni, u. m. 2 drb. idősebb tenyész bika, 16 drb. 3 éves tenyész bika, 8 drb. 2 éves bika, 28 drb. öreg tehén, 13 drb. 3 éves üsző, 21 drb. 2 éves üsző. Venni szándékozók bár mely irányból közlekedő vonatokkal közvetlenül az árverés színhelyére érkehetnek. Megfelelő ellátásról gondoskodva van. Ugyanezen alkalommal árverésen kívül szabad kezből simmenthali és kuhlandi keresztelési tenyész állatok is eladatnak.

Szerkesztői üzenet.

T. B. urnak Székely-Udvarhely. Szíves küldeményét köszönettel vettük, de lapunk zárta után érkezvén, csak jövő számunkban adhatjuk.

Piaczi értesítő.

Budapesti gabonátözsde 1893. márczius 9. A buza-üzlet iránya ma jelentékenyen megszilárdult. A kínálat meglehetősen nagy volt s a malmok élénken vásároltak, úgy hogy ma mintegy 4000 mm. buza kelt el s az árak néhány krajczárral emelkedtek. A többi gabonanevekben gyér forgalom volt; az irány és az árak nem változtak.

Árak: Buza 7 frt 25 kr., — 7 frt 90 kr. Rozs 6 frt 25 kr., — 6 frt 40 kr. — Arpa 4 frt 96 kr., — 7 frt 30 kr. — Zab 5 frt 60 kr., 5 frt 90 kr. — Tengeri 4 frt 70 kr. — 4 frt 75 kr. — Köles 4 frt 40 kr., — 4 frt 60 kr.

Határidő üzlet mérsékelt forgalommal nyílt meg s ki nem elégitó amerikai gabonáarak miatt nyugodt irányt követett, de később jobb effektive-üzlet következében megszilárdult.

Kolozsvár, 1893. márczius 9-én. Tiszta buza 7 frt — kr 6 frt — kr. Rozs 5 frt 20 kr 5 frt — kr. Törökbuza 4 frt 15 kr 4 frt 10 kr. Zab 4 frt 60 kr 4 frt 30 kr. Széna 2 frt 50 kr. Alomszalma 1 frt 40 kr Méter-mázsánként. Fa kemény nem usztatott 3 frt. (Köbméter.) Fagygyertya öntött 44 kr. Marhahasó 56 kr. Konyhaliszt 6 kr. Rizs 20 kr. Gyöngykása 20 kr. Borsó 18 kr. Lencse 18 kr. Paszuly 8 kr. (kilogrammonként.) Burgo-

nya 3 frt. (Hecloliter.) Savanyu káposzta 10 kr. Savanyu répa 12 kr. (Kl.) Kósó 9 kr. Disznózsír 64 kr. Bors 56 kr. Hagyma 10 kr. Fokhagyma 20 kr. (Kilogramm.)

Állatvásárok.

Debreczen 1893. márczius 6-7-én tartott heti-vásári jelentés az „Erdélyi Gazda” részére.

Sertés felhajtattott 4300 drb. Eladatott 3200 drb. Árak: 6 hónapostól 1 évesig párja 20-30 frt. Egy-évestől 1 1/2 évesig párja 50-40 frt. 1 1/2 évestől 2 évesig párja 40-50 frt. Öreg sovány 50-65 frt. Kóvér kilója 44-48 kr.

Márczius 7-iki ló és marhavásár. Ló felhajtattott 750 drb.; eladatott 230 drb. Szarvasmarha felhajtattott 900 drb.; eladatott 425 drb. Árak a megelőző hetiek!

Erdélyi piaci árak.

(Árak krajczároiban.)

A piaci cikkek	Mérték	Gy.-Fehérvár	Kézdi-Vásárhely	Máros-Vásárhely	Medgyes	Nagy-Enyed	Nagy-Szeben	Segesvár
Tiszta buza	mm	—	—	686	550	620	686	790
Elegy buza	„	—	—	—	450	550	611	602
Rozs	„	—	—	471	350	525	444	471
Árpa	„	—	—	390	—	—	—	500
Zab	„	—	—	450	200	470	435	555
Törökbuza	„	—	—	453	280	390	417	410
Széna	„	—	—	400	200	350	160	260
Alomszalma	„	—	—	—	100	240	110	130
Tűzifa	km.	—	—	1000	300	250	150	280
Marhahasó	kg.	—	—	48	44	48	62	56
Márczius	„	—	—	16	9	9	10	9

A piaci cikkek	Mérték	Sepsi-Szent-György	Szamosújvár	Szász-Régen	Szászváros	Székely-Udvarhely	Sz.-Somlyó	Torda
Tiszta buza	mm.	700	600	700	750	670	—	—
Elegy buza	„	640	500	550	600	507	—	—
Rozs	„	500	480	500	500	430	—	—
Árpa	„	400	400	440	480	—	—	—
Zab	„	400	400	450	450	430	—	—
Törökbuza	„	400	380	425	430	435	—	—
Széna	„	450	240	280	180	700	—	—
Alomszalma	„	200	120	140	80	300	—	—
Tűzifa	km.	200	240	220	200	240	—	—
Marhahasó	kg.	44	48	44	48	48	—	—
Márczius	„	6	6	2	4	8	—	—

Felelős szerkesztő és kiadó:

Szenterzsébeti Szakáts Péter.

Belmunkatárs: Adelsberger Sándor.

Eladó

20 EZER DARAB

élősövénynek való,

2 éves, erőteljes növésű,

Gledicsia csemete

ezerenként 6 forintért,

a kolozsmonostori m. kir. gazdasági tanintézetnél.

Egy szép állásu, teljesen hibátlan,

6 éves sötét-barna színű

erdélyi fajta

KANCSA-LÓ

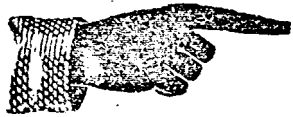
eladó.

Tudakozódhatni: az „Erdélyi Gazda” szerkesztőségénél.

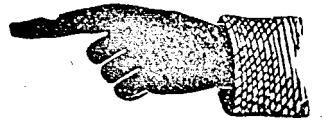
H I R D E T E S E K.

Vetőmag.

Négyszer tisztított, a m. kir. állami vetőmag vizsgáló államás által megvizsgált és szavatolt

teljesen arankamentes

s mint ilyen varrás nélküli zsákokban olomzárolt

lóheremag métermázsánként **72** frtért
luczernamag „ **60** „

Kapható Kolozsvárt

az Erdélyi Gazdasági Egylet heremag tisztító raktárában,

melynek felügyelőségéhez intézendők a megrendelések.

A Közművelődés Irodalmi és Műnyomdai Részvény-Társaság

kiadásában Kolozsvárt megjelent és kapható:

Mezőgazdasági Apróságok.

II-ik füzet, ára bérmentes megküldéssel 1 frt 20 kr.

Irta: Ásványi Lajos, a kolozsmonostori m. kir. gazdasági tanintézet intézője.

Ezen 7 ivre terjedő és számos igen sikerült ábrával érzékített munka nagyon érdekesen foglalkozik, különféle kísérleti termelésekkel, a burgonya kultiválással a kolozsmonostori gazd. tanintézet gazdaságában tenyésztett tiszta vértű pinzgau-fajta szarvasmarhával, az erdélyi szarvasmarha leírásával, a mokány marha ismertetésével, a bivalylal, végletesen ismerteti a Hearson-féle tojásköltő gépet stb. stb.

Becses tartalmánál, gyakorlati értékénél s díszes kiállításánál fogva ezen munka nem hiányozhatik egy gazda könyvtárából sem.

Az 1 frt 20 kr. az Erdélyi Gazda előfizetési utalványán is beküldhető.

A közönséges luczerna termesztéséről.

Ara 20 kr, bérmentes megküldéssel 25 kr.

Irta: Ásványi Lajos, a kolozsmonostori m. kir. gazdasági tanintézet intézője.

Tagadhatatlan, hogy a sikeres gazdálkodás egyik legfőbb tényezőjét a kultur növények termesztésének megismerése és azok helyes művelésének módja képezi.

Ily irányban szolgál alapos vezérfonalul a fentt címzett füzet, mely méltó társa az eddigi gazd. egyesület könyvkiadó vállalatában megjelent iker testvérének a „Vörös lóher termesztésének.”

Ezen kis mű ugyanis egy rövid év alatt két kiadást ért, a mi magában véve hallatlan dolog a gazdasági szakirodalomban; ezen felül azonban a nagyméltóságú földművelésügyi ministerium német és román nyelvű kiadását is létesítette ugyancsak az erdélyi gazdasági egyesület útján.

A selyemhernyó tenyésztéséről.

Ara 30 kr., bérmentes megküldéssel 35 kr.

Irta: Ásványi Lajos, a kolozsmonostori magy. kir. gazd. tanintézet intézője.

Gazdasági kulturánk emelkedésével ugyan itt-ott már találkozunk a gazdasági fásítás nyomával is, mindazonáltal tagadhatatlan, hogy e téren még sok a tenni való.

Az operfa ültetésével nemcsak a fentt jelzett irányban teszünk egy-egy lépést előre, hanem e mellett alkalmat nyújtunk a mezőgazdaságban egyébként ki nem használható munkacrónék, u. m. az aggok és gyermekek munkaképességének értékesítésére, ha azt a selyemhernyó tenyésztésével egybekapcsoljuk.

Ezen szokatlan és némelyek által igazán indokolatlanul mellőzött ösvény egyengetése céljából iratott a selyemhernyó tenyésztéshez ez a vezérfonal, melyet gr. Bethlen András földművelésügyi minister ur ó excellenciája szakközzegei bírálata nyomán 1892. évi 66515/IV. 10. számú leiratában, mint helyes alapokon nyugvó dolgotat ismerte el.

Mindhárom füzet egyszerre megrendelve bérmentes megküldéssel 1 frt 70 kr.

ELADÓ VETŐMAG.

Mezei vetésre való
rendkívül bőtermő
gömbölyű

fehér paszulyt

a Homoródi pálya-ud-
varhoz szállítva

zsákkal együtt

100 kilónként

7 frt 50 krért elad

Gróf Haller János

u. p. Homoród-Hévíz.

(3-3)

Szavoszt Alphons

magkereskedése

Budapest, V., Arany János-utca II. sz.

Gazdasági, konyhakerti- és virágmagvak
legjobb minőségben.

Ajánl szavatolt minőségű

Takarmányrépamag-fajokat.

Vermorel-féle „Eclair“

„AZURIN“ PERMETEZŐ RÉZGÁLICZ SZÓDA.

„AZURIN“ olcsóbban, mint bárhol kgyja
ftt 1.30
nagyban vételnél megfelelő árengedmény.

Luczerna, lóhere, fűmagvak, gép-
olaj, kocsikenőcs, zsákok,
ponyvák, carbololeum stb. gazdasági cikkek.

28. (1-7)

AZ ERDELYRÉSZI

MAGYAR JELZÁLOG HITELBANK

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Kolozsvárt. (Nemzeti szálloda mellett) Belszén-utca 3. sz.

Bendkívüli előnyös

TÖRLESZTÉSI KÖLCSÖNÖKET NYUJT

földbirtokra és házra,

legelőnyösebb feltételek mellett, a fél tetszése szerinti
törlesztési időtartammal.

A kölcsön

bármikor visszafizethető.

Különösen ajánljatik magasabb kamatozású kölcsönök

CONVERTÁLÁSA, mely DÍJ- és ILLETÉKMENTESEN

eszközöltetik.

VÁROSOKNAK és KÖZSÉGEKNEK legolcsóbb községi
kölcsönök adatnak.

Záloglevelek napi árfolyamon **FOLLY VICTOR**
bank- és pénzváltó üzletében kaphatók.

27. (1-15)

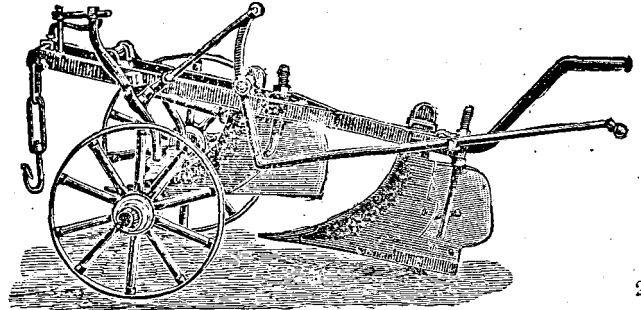
Az igazgatóság.

Levélczim: Bauer és Társa Debreczen.

Az Erdélyi Gazdasági-Egyesület által a múlt év szeptember havában rendezett ekeversenyen arany oklevéllel kitüntetett

BAUER-féle SZABADALMAZOTT

kétbarázdás ekét, továbbá PAPP-féle szabadalmazott Sorköz művelőt minden sorba vetett növény megmivelésére, BAUER-féle szabadalmazott Kettős szeges hengert valamint egyéb gazdasági gépet ajánl jutányos árak mellett a szabadalmak tulajdonosa.

24 (2-5)

BAUER és TÁRSA

Gazdasági gépgyár

Debreczenben.

GAZDATISZT KERESTETIK.

Nőtlen és szerény igényű. Elméleti és gyakorlati ismereteket tanúsító bizonyítványokkal ellátott ajánlatok alattírotthoz küldendők. Az állás május 1-én foglalandó el.

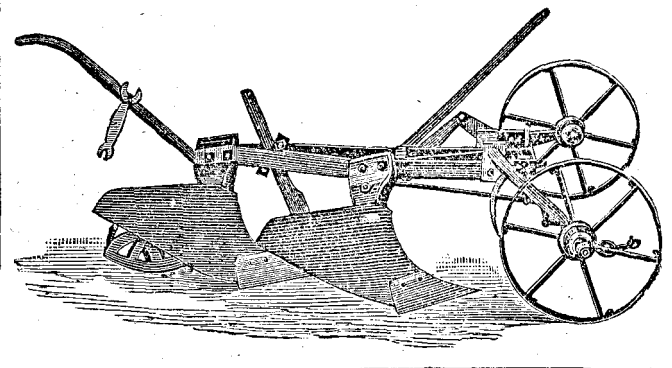
Szombatfalva u. p. Székely-Udvarhely.

Szent-Királyi Árpád.

(2-2)

Szép munkát végez, nem farol.

Feltűnő könnyű járata.

Egyszerű szilárd szerkezet.

A legolcsóbb kétvasú eke ára 55 forint = 110 korona.

SIMONFFI ISTVÁN

mezőgazdasági gépgyára, vas- és fémöntődéje

Kolozsvárt, kultorda-utca 48. szám.

Telefon állomás 85.

Elvállal mindennemű gépek kijavítását.

Elfogad megrendeléseket gőzgépek, gőszivattyúk, maláta zúzó, malomszerkezetek, kút- és vízvezetékek elkészítésére.

Készletet tart saját gyártmányaiból: egyes-, kettős- és három borozdás ekék és taligák, új szerkezetű váltó- vagy hegyi ekék és boronákból; továbbá kézi- és járgányos cséplőgépek, szelelő rosták, kukorica morzsolók, szőlő-zúzó, borsajtók és több más gépekből, melyeket a n. é. gazdaközönség b. figyelmébe ajánl.

Készítményei jóságáért felelősséget vállal.

14 (6-10)

Árjegyzékek kívánatra bérmentve küldetnek.

Az erdélyi gazdasági Egylet

heremag tisztító raktárában

K o l o z s v á r t

aranka mentessé tisztított, az állami vetőmag vizsgáló állomás által megvizsgált és mint ilyen államilag olomzárolt

E L S Ó R E N D Ű

teljesen aranka mentes heremag

készletet átvettük és azt ezennel kisebb mennyiségekben is

V E T Ő M A G N A K

a gazdaközönség rendelkezésére bocsátjuk, és pedig metermázsánként, eredeti plombozott zsákokban

82 f o r i n t é r t

a kolozsvári közraktárakban.

Kolozsvárt 1893. január 21.

Fleischl Samu,

budapesti termény és bizományi üzletnek kolozsvári fiókja

Főtér 22. szám.

12 (8-8)

A

LEGKITÜNÖBB MAGVAK

kaphatók

Mauthner Ödön

magkereskedésében

Főüzlet: **BUDAPESTEN** Fióküzlet: Koronaherczeg-utca 18.
Andrássy-ut 23. sz.

Arjegyzők kívánatra ingyen és bérmentve küldetik.

6 (11-52)

Egy gazda se

mulassza el, saját jól felfogott érdekében mielőtt magyszükségletét fedezi

Haldek Ignác

magkereskedéséből

(Budapest Károly-körut 9.sz.)

ajánlatot kérni.

16 (5--1)

Gazdaközönségünk

szíves figyelmébe ajánljuk 1892. évi csakis saját, általunk több éven át sikeresen termelt vetőmagvainkat, a Budapesti m. kir. állami vetőmagvizsgáló állomás által leplombozott zsákokban, hivatalos tisztasági és csiraképeségi löherénél ezenkívül arankamentességi bizonyítvánnyal:

1. Vörös löhere 100 kiló arankamentes, nagyszemű plombozva = 76 forint.
10, 25, 50, 100 kilós zsákokban. Vörös löhere 5 kilós postazsák = 4 forint.
2. Baltacim-Esparzet Plombozva 50 kilós zsákokban 100 kiló = 18 forint.
3. Drassói tavaszi buza Plombozva 80 kilós zsákokban 100 kilója = 8 forint.
4. Fehér csillagfürt Plombozva 100 kilós zsákokban 100 kiló = 8 forint.
5. Lóbab Plombozva 100 kilós zsákokba 100 kiló = 8 frt.
6. Opium mák fehér. zárttoku óriás 5 kilós postazsák 5 forint.
7. Richter-féle Imperator burgonya 100 kg. = 5 forint.
8. Paulsen-féle Kék óriás burgonya 5 kilós postazsák = 1 forint.
9. Early sunrise burgonya (korai napkelet) 5 kilós postazsák = 2 forint.

Nonplusultra kövér csemegesajt 4 kilós postacsomag = 3 frt.

Árak Alvinczen. — Küldés utánvétellel,

Zsákok belemérve nem számíttatnak.

(4-10)

Gróf TELEKI ARVÉD

drassói uradalmi Intézősége

Alsó-Fehérmegye u. p. Szerdahely.